

1012.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 i člana 118 stav 2 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG”, broj 30/12), uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je

PRAVILNIK
o načinu prenosa poruka o letu radi najave, koordinacije i primopredaje
letova između jedinica kontrole letenja

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se način prenosa poruka o letu radi razmjene informacija između sistema za obradu podataka o letu u cilju najave, koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja, kao i u cilju civilno-vojne koordinacije.

Član 2

Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzimaju:

- 1) Uredba Komisije (EZ) br. 633/2007 od 7. juna 2007. godine koja utvrđuje zahtjeve za primjenu protokola za prenos poruka o letu radi najave, koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja, koja je data u Prilogu 1 ovog pravilnika, i
- 2) Uredba Komisije (EZ-a) 283/2011 od 22. marta 2011. godine kojom se mijenja i dopunjava Uredba Komisije (EZ) br. 633/2007 u pogledu prelaznih aranžmana iz člana 7, koja je data u Prilogu 2 ovog pravilnika.

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

1) *ECAA Sporazum* je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja, koji je ratifikovan Zakonom o ratifikaciji („Službeni list RCG”, broj 62/07 i „Službeni list CG – Međunarodni ugovori”, broj 1/11);

2) *države članice* se tumači u skladu sa tačkom 3 Aneksa II ECAA Sporazuma;

3) *nacionalni nadzorni organ* je Agencija za civilno vazduhoplovstvo;

4) *Uredba (EZ) br. 549/2004* je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 549/2004 od 10. marta 2004. godine o utvrđivanju okvira za formiranje Jedininstvenog evropskog neba (Okvirna uredba) i član 1 Uredbe (EZ) br. 1070/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. oktobra 2009. godine kojom se mijenjaju i dopunjuju Uredbe (EZ) br. 549/2004, 550/2004, 551/2004 i 552/2004 u cilju poboljšanja efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema., koja je preuzeta Pravilnikom o utvrđivanju okvira za formiranje jedinstvenog evropskog neba i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema

(„Službeni list CG”, broj 22/13);

5) Uredba (EZ) br. 552/2004 je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 552/2004 od 10. marta 2004. godine o interoperabilnosti Evropske mreže upravljanja vazдушnim saobraćajem (Uredba o interoperabilnosti), koja je preuzeta Pravilnikom o interoperabilnosti evropske mreže za upravljanje vazдушnim saobraćajem i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema („Službeni list CG“, broj 22/13);

6) Uredba Komisije (EZ) br. 1032/2006 je Uredba Komisije (EZ) od 6. jula 2006. godine koja utvrđuje zahtjeve za automatske sisteme za razmjenu podataka o letu u svrhu najave, koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja, koja je preuzeta Pravilnikom o zahtjevima za automatske sisteme za razmjenu podataka o letu u svrhu najave, koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja („Službeni list CG“, broj 27/14).

Ostali izrazi koji su upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju značenja propisana u članu 2 Priloga 1 ovog pravilnika.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 01/2-1111/3-16
Podgorica, 27.07.2016. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

**Uredba Komisije (EZ) br. 633/2007 od 7. juna 2007. godine
koja utvrđuje zahtjeve za primjenu protokola za prenos poruka o letu radi najave,
koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja**

Predmet i oblast primjene

Član 1.

1. Ova Uredba utvrđuje zahtjeve za primjenu protokola za prenos poruka o letu radi razmjene informacija između sistema za obradu podataka o letu u cilju najave, koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja, kao i u cilju civilno-vojne koordinacije, u skladu sa Uredbom Komisije (EZ) br. 1032/2006.
2. Ova Uredba se primjenjuje na:
 - (a) komunikacione sisteme koji podržavaju postupke koordinacije između jedinica kontrole letenja koje koriste mehanizam komunikacije ravnopravnih subjekata i pružaju usluge opštem vazдушnom saobraćaju;
 - (b) komunikacione sisteme koji podržavaju procedure koordinacije između jedinica kontrole letenja i jedinica za kontrolu vojnog letenja koje koriste mehanizam komunikacije ravnopravnih subjekata.

Definicije

Član 2.

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije navedene u članu 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004.

Sljedeće definicije se, takođe, primjenjuju:

- 1) *protokol za prenos poruka o letu* je protokol za elektronske komunikacije koji obuhvata formate poruka, njihovo kodiranje za razmjenu i pravila o redosljedu razmjene informacija između sistema za obradu podataka o letu;
- 2) *sistem za obradu podataka o letu* je dio sistema usluga u vazдушnom saobraćaju koji prima, automatski obrađuje i distribuira na radne pozicije u jedinicama kontrole letenja podatke o planu leta i druge poruke s tim u vezi;
- 3) *jedinica kontrole letenja* (u daljem tekstu: *ATC* jedinica) znači različito, to je centar oblasne kontrole letenja, jedinica prilazne kontrole letenja ili aerodromska kontrola letenja;
- 4) *radna pozicija* su namještaj i tehnička oprema na mjestu na kojem osoblje koje pruža usluge u vazдушnom saobraćaju obavlja zadatke povezane s njegovim poslom;
- 5) *centar oblasne kontrole letenja* (u daljem tekstu: *ACC*) je jedinica koja pruža usluge kontrole letenja kontrolisanim letovima u kontrolisanim oblastima koje su u njenoj nadležnosti;
- 6) *civilno-vojna koordinacija* je koordinacija između civilne i vojne strane koje su ovlašćene da donose odluke i dogovaraju se o toku aktivnosti;
- 7) *jedinica za pružanje usluga u vazдушnom saobraćaju* (u daljem tekstu: *ATS* jedinica) je civilna ili vojna jedinica koja je odgovorna za pružanje usluga u vazдушnom saobraćaju;
- 8) *jedinica za kontrolu vojnog letenja* je bilo koja fiksna ili pokretna vojna jedinica koja upravlja vojnim vazдушnim saobraćajem i/ili vrši druge aktivnosti za koje je, zbog njihove specifične prirode, moguće zahtijevati da se vazdušni prostor rezerviše ili ograniči;
- 9) *mehanizam komunikacije ravnopravnih subjekata* je mehanizam za komunikaciju koji se uspostavlja između dvije *ATC* jedinice ili između *ATS* jedinica i jedinica za kontrolu vojnog letenja, pri čemu svaka strana ima iste mogućnosti komunikacije za razmjenu informacija između sistema za obradu podataka o letu i svaka strana može započeti komunikaciju.

Primjena protokola za prenos poruka o letu

Član 3.

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovitbi moraju da obezbijede da sistemi iz člana 1 stav 2(a) ove Uredbe primjenjuju protokol za prenos poruka o letu, u skladu sa zahtjevima u pogledu interoperabilnosti navedenim u Aneksu I ove Uredbe.

2. Države članice moraju da obezbijede da sistemi iz člana 1 stav 2(b) ove Uredbe primjenjuju protokol za prenos poruka o letu, u skladu sa zahtjevima u pogledu interoperabilnosti navedenim u Aneksu I ove Uredbe.

Procjena usaglašenosti sastavnih djelova

Član 4.

Prije izdavanja EZ deklaracija o usaglašenosti iz člana 5 Uredbe (EZ) br. 552/2004, proizvođači sastavnih djelova sistema iz člana 1 stav 2 ove Uredbe koji primjenjuju protokol za prenos poruka o letu moraju da procijene usaglašenost tih sastavnih djelova u skladu sa zahtjevima navedenim u Aneksu II ove Uredbe.

Verifikacija sistema

Član 5.

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji mogu da pokažu da ispunjavaju uslove iz Aneksa III ove Uredbe moraju da sprovedu verifikaciju sistema navedenih u članu 1 stav 2(a) ove Uredbe u skladu sa zahtjevima navedenim u Aneksu IV ove uredbe, Dio A.
2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji ne mogu da pokažu da ispunjavaju uslove iz Aneksa III ove Uredbe moraju angažovati nominovano tijelo da izvrši verifikaciju sistema iz člana 1 stav 2(a) ove Uredbe. Verifikacija se sprovedi u skladu sa zahtjevima navedenim u Aneksu I ove Uredbe, Dio B.
3. Države članice moraju da obezbijede da verifikacija sistema iz člana 1 stav 2(a) ove Uredbe pokazuje usaglašenost tih sistema sa zahtjevima iz ove Uredbe u pogledu interoperabilnosti.

Usaglašenost

Član 6.

Države članice moraju da preduzmu neophodne mjere da obezbijede usaglašenost sa ovom Uredbom.

Prelazni aranžmani

Član 7.

1. Osnovni zahtjevi određeni u Aneksu II Uredbe (EZ) br. 552/2004 primjenjuju se na puštanje u rad sistema Evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem (u daljem tekstu: *EATMN*), koji su navedeni u članu 1 stav 2 ove Uredbe, od 1. januara 2009. godine.
2. Prelazni aranžmani iz člana 10 stav 3 Uredbe (EZ) br. 552/2004 se primjenjuju, kada je to primjereno, od istog datuma.

Stupanje na snagu i primjena

Član 8.

Ova Uredba stupa na snagu 20. dana od dana objavljivanja u Službenom listu Evropske unije. Ova Uredba se primjenjuje od 1. januara 2009. godine na sve *EATMN* sisteme navedene u članu 2 stav 1 ove Uredbe koji budu pušteni u rad poslije tog datuma. Ova Uredba se primjenjuje od 20. aprila 2011. godine na sve *EATMN* sisteme navedene u članu 2 stav 1 ove Uredbe koji su operativni do tog datuma.

Ova Uredba je obavezujuća u cjelini i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Briselu, 7. juna 2007. godine

Za Komisiju
Jacques BARROT
Član Komisije

ANEKS I

Zahtjevi u pogledu interoperabilnosti navedeni u članu 3. ove Uredbe

1. Svaki ravnopravni subjekat u prenosu poruka o letu mora da ima identifikaciju.
2. Funkcija identifikacije mora da obezbijedi da se komunikacija može odvijati samo između ovlašćenih ravnopravnih subjekata u prenosu poruka o letu.
3. Funkcija upravljanja vezom mora da uspostavlja i prekida vezu između ravnopravnih subjekata u prenosu poruka o letu tako da se prenos podataka o letu vrši samo dok traje veza.
4. Funkcija prenosa podataka mora da šalje i prima poruke sa podacima o letu između povezanih ravnopravnih subjekata u prenosu podataka o letu.
5. Funkcija nadgledanja mora da provjerava kontinuitet usluge veze između ravnopravnih subjekata u prenosu poruka o letu.
6. Sve funkcije koje se razmjenjuju između subjekata u prenosu poruka o letu moraju da koriste Protokol za kontrolu prenosa (*TCP, Transmission Control Protocol*) preko Internet protokola (*Internet Protocol*), *IP* verzije 6.

ANEKS II

Zahtjevi za procjenu usaglašenosti sastavnih djelova iz člana 4. ove Uredbe

1. Aktivnostima verifikacije dokazuje se usaglašenost sastavnih djelova, koji se upotrebljavaju pri primjeni protokola za prenos poruka o letu, sa primjenjivim zahtjevima interoperabilnosti iz ove Uredbe, dok ti sastavni djelovi rade u testnom okruženju.
2. Proizvođač mora da upravlja verifikacijom usaglašenosti i posebno mora da:
 - (a) odredi odgovarajuće testno okruženje;
 - (b) provjeri da li plan testiranja opisuje sastavne djelove u testnom okruženju;
 - (c) provjeri da li plan testiranja u potpunosti obuhvata primjenjive zahtjeve;
 - (d) obezbijedi dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja;
 - (e) planira organizaciju testiranja, osoblje, instalacije i konfiguraciju test platforme;
 - (f) sprovede inspekcije i testove kao što je navedeno u planu testiranja;
 - (g) sastavi izvještaj koji predstavlja rezultate ispitivanja i testova.
3. Proizvođač mora obezbijediti da sastavni djelovi koji se upotrebljavaju pri primjeni protokola za prenos poruka o letu, koji su integrisani u testno okruženje, ispunjavaju primjenjive zahtjeve interoperabilnosti iz ove Uredbe.
4. Nakon završetka zadovoljavajuće verifikacije usaglašenosti, proizvođač mora da pod svojom odgovornošću sastavi EZ deklaraciju o usaglašenosti, navodeći posebno zahtjeve iz ove Uredbe koje sastavni djelovi ispunjavaju, kao i uslove njihove upotrebe u skladu sa Aneksom III (3) Uredbe (EZ) br. 552/2004.

ANEKS III

Uslovi navedeni u članu 5. ove Uredbe

1. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora da uspostavi metode izvještavanja u okviru organizacije koje obezbjeđuju i pokazuju nepristrasnost i nezavisnost odluka u odnosu na aktivnosti verifikacije.
2. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora obezbijediti da osoblje koje je uključeno u proces verifikacije obavlja provjere sa najvećim mogućim profesionalnim integritetom i najvećom mogućom tehničkom stručnošću, bez bilo kakvih pritisaka i podsticaja, posebno finansijske prirode, koji mogu da utiču na njihovu odluku ili rezultate provjere, posebno od strane lica ili grupe lica na koje rezultati provjere imaju uticaja.
3. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora obezbijediti da osoblje uključeno u proces verifikacije ima pristup opremi koja mu omogućava da pravilno izvrši potrebne provjere.
4. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora obezbijediti da osoblje koje učestvuje u procesu verifikacije ima odgovarajuću tehničku i stručnu obuku, zadovoljavajuće znanje o zahtjevima verifikacije koju treba da izvrši, odgovarajuće iskustvo na takvim operativnim poslovima, kao i sposobnost potrebnu za izradu deklaracija, zapisa i izvještaja koji pokazuju da su verifikacije izvršene.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora obezbijediti da je osoblje koje učestvuje u procesu verifikacije sposobno da nepristrasno obavlja provjere. Njihove naknade za rad ne smiju da zavise od broja izvršenih provjera, ili od rezultata tih provjera.

ANEKS IV

Dio A: Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 5. stav 1. ove Uredbe

1. Verifikacija sistema koji primjenjuju protokol za prenos poruka o letu mora da pokaže usaglašenost tih sistema sa zahtjevima interoperabilnosti iz ove Uredbe u simuliranom okruženju koje odražava operativni kontekst ovih sistema.
2. Verifikacija sistema koji primjenjuju protokol za prenos poruka o letu mora se vršiti u skladu sa odgovarajućom i priznatom praksom testiranja.
3. Alati za sprovođenje testiranja koji se koriste za verifikaciju sistema koji primjenjuju protokol za prenos poruka o letu moraju da imaju odgovarajuće funkcionalnosti da bi se obezbijedilo sprovođenje sveobuhvatnih testova.
4. Verifikacijom sistema koji primjenjuju protokol za prenos poruka o letu moraju da se dobiju elementi tehničkog dosijea prema zahtjevu iz Aneksa IV (3) Uredbe (EZ) br. 552/2004 i sljedeći elementi:
 - (a) opis primjene protokola za prenos poruka o letu;
 - (b) izvještaj o inspekcijama i testovima sprovedenim prije puštanja sistema u rad.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora da upravlja aktivnostima verifikacije, a posebno mora:
 - (a) da utvrdi odgovarajuće simulirano operativno i tehničko okruženje koje odražava operativno okruženje;
 - (b) da verifikuje da li plan testiranja opisuje integraciju protokola za prenos poruka o letu u sistem koji se testira u simuliranom operativnom i tehničkom okruženju;
 - (c) da verifikuje da li plan testiranja u potpunosti obuhvata zahtjeve interoperabilnosti iz ove Uredbe;
 - (d) da obezbijedi dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja;
 - (e) da planira organizaciju testiranja, osoblje, instalacije i konfiguraciju test platforme;
 - (f) da sprovede inspekcije i testove, kao što je navedeno u planu testiranja;
 - (g) da sastavi izvještaj koji predstavlja rezultate inspekcija i testova.
6. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora da obezbijedi da primjena protokola za prenos poruka o letu, integrisana u sisteme koji rade u simuliranom operativnom okruženju, ispunjava zahtjeve interoperabilnosti iz ove Uredbe.
7. Nakon završetka zadovoljavajuće verifikacije usaglašenosti, pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi sastavlja EZ deklaraciju o verifikaciji sistema i dostavlja je nacionalnom nadzornom organu, zajedno sa tehničkim dosijeom, shodno članu 6. Uredbe (EZ) br. 552/2004.

Dio B: Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 5. stav 2 ove Uredbe

1. Verifikacija sistema koji primjenjuju protokol za prenos poruka o letu mora da pokaže usaglašenost tih sistema sa zahtjevima interoperabilnosti iz ove Uredbe u simuliranom okruženju koje odražava operativni kontekst ovih sistema.
2. Verifikacija sistema koji primjenjuju protokol za prenos poruka o letu mora se vršiti u skladu sa odgovarajućom i priznatom praksom testiranja.
3. Alati za sprovođenje testiranja koji se koriste za verifikaciju sistema koji primjenjuju protokol za prenos poruka o letu moraju da imaju odgovarajuće funkcionalnosti da bi se obezbijedilo sprovođenje sveobuhvatnih testova.
4. Verifikacijom sistema koji primjenjuju protokol za prenos poruka o letu moraju da se dobiju elementi tehničkog dosijea prema zahtjevu iz Aneksa IV (3) Uredbe (EZ) br. 552/2004 i sljedeći elementi:
 - (a) opis primjene protokola za prenos poruka o letu;
 - (b) izvještaj o inspekcijama i testovima sprovedenim prije puštanja sistema u rad.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora da utvrdi odgovarajuće simulirano operativno i tehničko okruženje koje odražava operativno okruženje i mora organizovati da nominovano tijelo sprovede aktivnosti verifikacije.
6. Nominovano tijelo upravlja verifikacijom, a posebno mora:
 - (a) da verifikuje da li plan testiranja opisuje integraciju protokola za prenos poruka o letu u sistem koji se testira u simuliranom operativnom i tehničkom okruženju;
 - (b) da verifikuje da li plan testiranja u potpunosti obuhvata zahtjeve interoperabilnosti iz ove Uredbe;
 - (c) da obezbijedi dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja;
 - (d) da planira organizaciju testiranja, osoblje, instalacije i konfiguraciju test platforme;
 - (e) da sprovede inspekcije i testove, kao što je navedeno u planu testiranja;
 - (f) da sastavi izvještaj koji predstavlja rezultate inspekcija i testova.
7. Nominovano tijelo mora da obezbijedi da primjena protokola za prenos poruka o letu, integrisana u sisteme koji rade u simuliranom operativnom okruženju, ispunjava zahtjeve interoperabilnosti iz ove Uredbe.
8. Nakon završetka zadovoljavajućeg verifikacije, nominovano tijelo sastavlja potvrdu o usaglašenosti u odnosu na sprovedene aktivnosti.
9. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi sastavlja EZ deklaraciju o verifikaciji sistema i dostavlja je nacionalnom nadzornom organu, zajedno sa tehničkim dosijeom, shodno članu 6. Uredbe (EZ) br. 552/2004.

PRILOG 2

Uredba Komisije (EZ) br. 283/2011 od 22. marta 2011. godine kojom se mijenja i dopunjava Uredba Komisije (EZ) br. 633/2007 u pogledu prelaznih aranžmana iz člana 7.

Član 1.

U članu 7 Uredbe Komisije (EZ) br. 633/2007 stavovi 1 i 2 su numerisani i dodaju se stavovi 3, 4 i 5:

„ 3. Ako država članica ili pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi razvija protokol za razmjenu poruka o letu zajedno sa implementacijom Uredbe Komisije (EZ) 1032/2006 između svojih sistema, sistemi navedeni u članu 1 stav 2(a) i (b) moraju da budu usaglašeni sa zahtjevima iz Aneksa I do 31. decembra 2012. godine.

4. Ako je država članica ili pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi naručio ili potpisao obavezujući ugovor, ili razvio protokol za razmjenu poruka o letu za sisteme navedene u članu 1. stav 2(a) i (b) prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe, tako da usaglašenost sa zahtjevima iz tačke 6 Aneksa I nije zagarantovana, pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi ili vojna jedinica za kontrolu može da koristi druge verzije internet protokola za komunikaciju ravnopravnih subjekata između njihovih sistema do 31. decembra 2014. godine.

Te države članice i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi ili moraju obezbijediti da sva komunikacija ravnopravnih subjekata od njihovih sistema do sistema drugih država članica ili pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi bude usaglašena sa zahtjevima navedenim u Aneksu I, osim ako sporazumi o koordinaciji zaključeni prije 20. aprila 2011. godine dopuštaju korišćenje drugih verzija internet protokola do prelaznog perioda koji ističe najkasnije do 31. decembra 2014. godine.

5. Države članice navedene u stavovima 3 i 4 ovog člana moraju da dostave Komisiji prije 20. aprila 2011. godine detaljne informacije o mjerama koje preduzima pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi ili vojna jedinica za kontrolu radi obezbjeđivanja interoperabilnosti sistema nevedenih u članu 1 stav 2(a) i (b) u okviru *EATMN*.”

Član 2.

Ova Uredba stupa na snagu 20. dana od dana objavljivanja u Službenom listu Evropske unije.

Ova Uredba je obavezujuća u cjelini i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Briselu, 22. marta 2011. godine

Za Komisiju
Predsjednik
José Manuel BARROSO